

- 2** Homoniemcijfer (er is ook een Dichten 1, 'dichtmaken')
- 3** Woordsoort
- 4** Beknopte moderne betekenis
- 7** Bron
- 1** Trefwoord
- 5** Oudste schriftelijke vorm en betekenis
- 6** Datering
- 9** Herkomst
- 11** Vergelijkbare woordvormen in andere Germaanse talen
- 13** Vergelijking met een ander woord uit hetzelfde betekenis-domein
- 14** Samenhang met jongere ontlening
- 8** Oudste vindplaatsen van andere betekenissen.
- 10** Verwijzing naar een ander lemma met dezelfde oorsprong
- 12** Betekenisontwikkeling in de brontaal met illustratief voorbeeld van een Nederlands woord
- 15** Sublemma met directe afleiding van het hoofd-trefwoord

dichten 2 ww. 'poëzie schrijven'

Mnl. *dichten* 'een tekst opstellen, redigeren. *dichten*' [1260-80; CG II, Rein. G], 'uitdenken' [1263-70; CG II, Lut.K], '*dicteren*' [ca. 1300; MNHW, Suppl].

Oude ontlening aan Latijn *dictāre* 'met nadruk zeggen', frequentatief bij *dicere* 'zeggen', verwant met *-tjigen* in ► AANTIJGEN.

Ook in de andere West-Germaanse talen is dit woord vroeg ontleend en heeft het Primärberührung *-kt- > -(c)ht-* ondergaan: mnd. *dichten* 'opschrijven, opstellen'; ohd. *dihton* 'opschrijven wat men heeft bedacht'; ofri. *dichta* 'opstellen'; oe. *dihtan* 'dicteren, opdragen' naast *dihtian* 'dicteren'. In on. *dikta* 'uitdenken, verwaardigen' ontbreekt deze klankverandering; het is dus later ontleend. Zie ook de verleden tijd *kocht* van het eveneens vroeg uit het Latijn ontleende werkwoord ► KOPEN.

De basisbetekenis is 'met nadruk zeggen, herhaaldelijk zeggen'. Van daaruit kende *dictāre* al in het Latijn een divergerende semantische ontwikkeling die leidde tot de betekenis 'voorzeggen', waaruit door verdere specialisatie zowel 'voorzeggen om neer te laten schrijven' als 'voorzeggen om te doen uitvoeren, gelasten, verordnen' (zie ► *DICTATOR*) alsook 'opstellen, bedenken' en '*dichten*' konden ontstaan. In het Middelnederlands had *dichten* in de betekenis 'een tekst opstellen' zowel betrekking op proza als op poëzie, zoals in de huidige taal ► *SCHRIJVEN*, een werkwoord dat in het Middelnederlands alleen op de mechanische bezigheid werd toegepast, waardoor het semantisch duidelijk verschilde van *dichten*. De betekenis '*dicteren*' ging na het Middelnederlands verloren en werd overgenomen door het recente leenwoord ► *DICTEREN*.

♦ *dichter* zn. 'poët'. Mnl. (mv.) *dichtren* 'dichters' [1263-70; CG II, Lut.K]. Nomen agentis met het achtervoegsel *-er* (zie ► *-AAR*) bij het werkwoord *dichten*.